

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.7; 001.891.32

DOI: 10.33663/1563-3349-2020-87-42

I. I. ФЕДОРЧУК

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО НА ЖИТЛО ЯК ПРЕДМЕТ СУЧАСНОГО ВІТЧИЗНЯНОГО НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

Виявлено характерні особливості й тенденції розвитку сучасного вітчизняного наукового дискурсу щодо конституційного права на житло. Із використанням елементів методу контент-аналізу вивчено низку наукових досліджень у сферах юриспруденції, економіки, державного управління, соціології, спрямованих на вивчення конституційного права на житло. Встановлено спільні та принципово відмінні підходи науковців до розуміння змісту, сутності, суб'єктного складу, механізму реалізації тощо конституційного права на житло. Шляхом застосування загальнонаукових методів аналізу та синтезу сформульовано перелік найбільш загальних рис, притаманних сучасному вітчизняному науковому дискурсу, предметом якого є конституційне право на житло, та окреслено тенденційний вектор його подальшого розвитку.

Ключові слова: *право на житло; конституційне право на житло; науковий дискурс; предмет наукового дискурсу.*

Fedorchuk Ivan. *Constitutional right to housing as the subject of current national scientific discourse*

The paper is dedicated to determination of typical peculiarities and tendencies of development of current national scientific discourse on constitutional right to housing. A number of scientific researchers in the fields of jurisprudence, economics, public government, sociology aiming to research constitutional right to housing are

---

© ФЕДОРЧУК Іван Ігорович – Начальник юридичного управління Департаменту будівництва та житлового забезпечення виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації); e-mail: fed_iv@ukr.net

studied with the using of elements of content-analysis. Both common and fundamentally different approaches of scientists to understanding of content, essence, subject composition and mechanism of implementation of constitutional right to housing are found out. Both, the list of the most general features of current national scientific discourse on constitutional right to housing is formulated and the trend vector of further development of current national scientific discourse is outlined, in the way of using of general scientific methods of analysis and synthesis.

Key words: *the right to housing; constitutional right to housing; scientific discourse; subject of scientific discourse.*

Стаття 47 Конституції України закріпила право людини та громадянина на житло [1]. Однак сучасні реалії розвитку України демонструють недостатній (порівняно із розвиненими країнами) та неналежний (у співвідношенні з правовими й соціальними державами) рівень забезпечення державою та реалізації громадянами цього права. Такий стан обумовлюється тим, що наразі державна житлова політика не має дієвого та стратегічного механізму реалізації конституційного права на житло, а глибока економічна криза, в умовах котрої відбувається генезис нашої країни, обумовлює брак коштів для поліпшення житлових умов або придбання власного житла у 89% населення України [2].

Зрозуміло, що зазначений дисонанс між нормативно-правовим закріпленням права на житло та практикою його реалізації, охорони і захисту обумовлює об'єктивну потребу в пошуку адекватних й ефективних шляхів вирішення даної проблеми. Такий пошук насамперед повинен відбуватися на рівні наукових досліджень, що, власне, й зумовило широкий діапазон різнохарактерних пошуків, присвячених питанням права на житло, у сферах юридичної, економічної та дотичних наук, котрі, своєю чергою, сформуvalи сучасний науковий дискурс, предметом якого стало конституційне право на житло.

Метою статті є розкриття змісту сучасного вітчизняного дискурсу щодо конституційного права на житло задля виявлення його (дискурсу) характерних особливостей та тенденцій розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про належну увагу науковців до питань конституційного права на житло. Наприклад, Т. Грабильнікова досліджувала конституційне право на житло крізь призму прав і свобод людини і громадянина

у сфері місцевого самоврядування [3], а Ю. Тищенко – крізь призму забезпечення прав споживачів [4]. Конституційне право на житло розглядається Ю. Мірошніченком у контексті дослідження соціальних прав [5], а П. Петровським – як елемент соціальних прав, котрі знаходяться у взаємозв'язку із природними правами людини та фактично впливають із них [6]. Практично у тому ж ключі представлені результати наукових пошуків О. Скрипнюка щодо прав і свобод людини й громадянина [7].

Однак, незважаючи на значну кількість наукових праць, дослідниками не зроблено практично жодної спроби систематизувати, проаналізувати та охарактеризувати праці з питань конституційного права задля окреслення найбільш загальних особливостей та ідентифікаційних ознак сучасного наукового дискурсу щодо досліджуваного конституційного права, що, власне, й обумовлює актуальність дослідження.

У процесі дослідження використані як загальнонаукові методи – аналізу та синтезу для формулювання переліку найбільш загальних рис, притаманних сучасному вітчизняному науковому дискурсу, предметом котрого є конституційне право на житло, так і спеціальних – до прикладу, застосовано елементи контент-аналізу з метою студіювання наукових досліджень у сферах юриспруденції, економіки, державного управління, соціології, спрямованих на вивчення конституційного права на житло.

Упродовж останнього десятиліття конституційне право на житло досліджувалося багатьма вітчизняними науковцями у різних контекстах. Здебільшого наукові дослідження, присвячені питанням конституційного права на житло, здійснювалися у межах юридичної науки, що цілком логічно, оскільки категорія «конституційне право на житло» за своєю природою та сутністю є правовою.

Детальний аналіз конституційного права на житло представлено у докторській дисертації Ю.В. Кириченка «Конституційно-правове регулювання прав людини в Україні в контексті гармонізації з законодавством європейських держав» (2018). Науковець розглядає конституції європейських країн та України крізь призму компаративного правового аналізу, що дало йому можливість сформулювати такі базисні тези: 1) Конституція України не розмежовує економічні, соціальні, культурні та громадянські

і політичні права, а фактично зрівнює їх юридичний статус [8, с. 243]; 2) кожна з наведених груп прав є самостійною [8, с. 246]; 3) соціальні права посідають виключно важливе місце у системі прав людини і є «... вимогою, адресованою державі в особі її органів, у тому числі законодавчих, вчиняти такі дії, які забезпечували б реальність цих прав» [8, с. 249]; 4) соціальні права разом з економічними правами утворюють своєрідний стрижень усієї системи прав людини та є первинними щодо інших прав людини, оскільки дозволяють людині власне існувати в суспільстві [8, с. 251].

Відштовхуючись від цих положень, Ю.В. Кириченко розглядає конституційне право на житло у групі соціальних прав, однак зазначає, що саме це право є основою, що дозволяє досягти здійснення багатьох інших соціальних прав, зокрема права на свободу вибору місця проживання, на соціальний захист, на недоторканність житла, права на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї [8, с. 303]. При цьому дослідник відводить державі роль «творця» умов для будівництва громадянами житла, придбання його у власність і, з огляду на таку позицію, пропонує викласти ч. 1 ст.47 Конституції України у такій редакції: «Кожен має право на житло. Держава вживає заходів, які спрямовані на сприяння кожному громадянину доступу до житла», уточнити коло суб'єктів, які потребують соціального захисту та мають можливість отримати від держави житло, а також внести зміни до ч.3 ст. 47, замінивши термін «примусово» у словосполученні «примусово позбавлений житла» на термін «протиправно» [8, с. 307, 309].

Однією із наукових праць, присвячених питанням конституційного права на житло, є дисертаційне дослідження К.С. Борисової «Конституційні засади забезпечення права на житло в Україні» (2018). У ньому науковець пропонує авторське визначення поняття «конституційне право на житло», під котрим розуміє суб'єктивне право людини і громадянина, яке, з одного боку, надає громадянам право мати гідне, безпечне, вільне від вторгнення житло, з іншого — зобов'язує державу вживати всіх належних заходів, спрямованих на реалізацію такого права [9].

У даній дефініції привертає увагу нетиповий підхід дослідниці до розуміння досліджуваного поняття: К.С. Борисова

наголошує на дуалістичній суб'єктності конституційного права на житло, вказавши, що суб'єктами його реалізації водночас є людина/громадянин і держава. Принципово погоджуємося із авторкою, проте мусимо зауважити, що «роль», відведена нею державі як суб'єкту конституційного права на житло, а саме «...вживати всіх належних заходів спрямованих на перешкоджання бездомності та заборони примусового виселення, сприяти усім учасникам процесу щодо будівництва, отримання та благоустрою житла, а також, в передбачених законом випадках, надавати житло безоплатно або за доступну ціну для осіб, які потребують соціального захисту» [9], не є вичерпною. На нашу думку, призначення держави у даному контексті не може зводитися лише до сприяння реалізації конституційного права на житло соціально незахищених верств населення, але мусить охоплювати усі його категорії. Лише у такому разі держава може повноцінно вважатися правовою та соціальною.

Окрім дисертаційних праць, конституційне право на житло стало предметом дослідження у значній кількості наукових публікацій. Так, до прикладу, доктринальні підходи до дослідження конституційного права людини на житло викладено у статті Л.О. Мойсей [10]. Автор робить акцент на генезисі доктринальних досліджень у межах двох основних концептуальних підходів — позитивістського та природно-правового, що, на нашу думку, є важливим моментом для визначення вихідної точки подальших досліджень щодо права на житло.

Є.О. Корольова, вивчаючи юридичну природу права на житло, пропонує таку дефініцію поняття «право на житло»: «... правовий інститут, який має міжгалузевий характер і спрямований на забезпечення можливості набуття та користування фізичною особою житлом в умовах свободи вибору місця проживання, за допомогою державних гарантій дотримання права фізичної особи на житло і недопущення свавільного позбавлення житла» [11, с. 53]. Вважаємо за необхідне звернути увагу на те, що вчена у даному визначенні послуговується категорією «фізичні особи» замість конституційної категорії «громадяни». На наше переконання, такий підхід є виправданим, оскільки за своєю сутністю право на житло є одним із природних суб'єктив-

них прав людини, а отже, повинно гарантуватися поза ознаками належності до громадянства.

Продовжуючи розкривати зміст та юридичну природу права на житло, Є.О. Корольова визначає низку правомочностей, що охоплюються змістом даного права, а саме: 1) реалізувати своє право на житло; 2) стабільно користуватися житловим приміщенням; 3) постійно поліпшувати свої житлові умови; 4) претендувати на здорове середовище проживання; 5) забезпечити недоторканність житла; 6) можливість розпоряджатися житлом; 7) неприпустимість свавільного вилучення житла [11, с. 53]. На основі визначених правомочностей автор доходить висновку, що житловому праву притаманний дуалізм зв'язків з інтересами – приватними та суспільними. У своєму прагненні до реалізації наведених вище правомочностей суб'єкт права на житло (у даному разі – фізична особа) водночас прагне до захисту інтересів, що є пріоритетними для суспільства в цілому [11, с. 53-54].

Приділила увагу праву на житло як складовій соціальних прав, закріплених у Конституції України, й О.В. Прієшкіна [12]. Автор визначила конституційні права людини і громадянина як певні можливості суб'єкта конституційно-правових відносин, що існують та функціонують відповідно до рівня розвитку громадянського суспільства й держави [12, с. 112], а також чинники вирішення проблем, пов'язаних із забезпеченням та гарантуванням цих прав. До таких чинників, на думку дослідниці, належать особливості держави, котра виступає гарантом реалізації, дотримання та захисту прав людини, якість конституційної регламентації та конституційного регулювання суспільних відносин. При цьому О.В. Прієшкіна наголошує, що найбільше проблем, котрі перешкоджають повноцінній практичній реалізації охорони і захисту прав особи, концентруються навколо соціальних-економічних прав, закріплених Конституцією України. Передумовою виникнення цих проблем є неналежна кореляція відповідних юридичних норм і фактичних соціальних можливостей їх реалізації [12, с. 114].

У наукових студюваннях М.С. Марченко предмет дослідження більш конкретизований і представлений як конституційне право на соціальне житло. Автор констатує наявність проблеми неналежного рівня реалізації права на соціальне житло в

Україні, однак не є оригінальним у визначенні основних причин, що обумовили дану проблему. Серед таких причин названо низький рівень матеріального забезпечення населення та недолугу державну політику щодо забезпечення соціальним житлом громадян [13]. Водночас вважаємо за доцільне зробити акцент на визначенні дослідником додаткових, «українських» причин низького рівня забезпечення соціальним житлом громадян, а саме бюрократичних труднощів, котрі виникають у процесі визначення та оформлення потреби у соціальному житлі та при процедурі його отримання, недосконалості житлового законодавства, недовісті договору соціального найму тощо [13, с. 110-111].

Конституційне право на житло стало предметом дослідження також у наукових пошуках, суміжних з юридичними. Так, Д. Харечко і М. Куйбіда, розглядаючи державне регулювання реалізації житлових прав громадян в Україні, роблять висновок, що конституційне право на житло як можливість володіння, користування та розпорядження ним можна вважати належно реалізованим лише за наявності в громадянина житла, що відповідає встановленим нормами законодавства вимогам та придатне до проживання в ньому [14]. Таким чином, автори фактично змістили вектор функціонального навантаження держави із площини створення умов для забезпечення житлом у площину дотримання та виконання критерію придатності. Мусимо погодитися, що певний раціональний елемент у даному підході є, оскільки держава, котра позиціонує себе як правова і соціальна, мусить не лише забезпечувати реалізацію соціальних прав, у тому числі права на житло, а й забезпечувати належний рівень їх реалізації. Однак вважаємо за необхідне наголосити, що таке формулювання функцій держави щодо реалізації конституційного права на житло практично нівелює один із основних правових принципів – рівності перед законом, котрий держава, як свідчить практика та історичний досвід, може реалізувати лише шляхом створення рівних умов реалізації прав.

На межі економічної науки та науки державного управління досліджував реалізацію конституційного права на житло В.О. Омельчук [15]. Науковець констатує, що в нашій державі конституційне право на житло не реалізовується громадянами

належним чином із причини нежиттєздатності, безсистемності та недолугості державної житлової політики, а ринкові механізми не спроможні забезпечити вирішення житлової проблеми в Україні. Відтак автор пропонує активізувати діяльність держави щодо забезпечення реалізації права на житло громадянами України за двома напрямками: 1) нарощувати обсяг будівництва державного соціального житла; 2) реалізовувати програми, спрямовані на стимулювання залучення коштів населення в сферу будівництва [15, с. 24]. Обидва напрями, на думку дослідника, можуть бути реалізовані лише за умови розробки нової стратегії житлової політики в Україні, котра, серед іншого, повинна охопити розробку та затвердження урядом нової єдиної державної житлової програми, визначення цільової «аудиторії» державного фінансування із метою вирішення житлової проблеми, розробку спеціалізованих програм для окремих категорій громадян та локальних житлових програм, створення уніфікованого державного органу, котрий би відповідав за реалізацію державних житлових програм [15, с. 25].

Зазначимо, що дана публікація не залишилась поза нашою увагою, оскільки не лише демонструє міждисциплінарний характер проблеми конституційного права на житло, а й містить раціональні та практичні пропозиції щодо удосконалення реалізації, охорони та захисту конституційного права на житло в Україні.

Конституційне право на житло у частині створення державою умов для забезпечення кожного житлом стало предметом дослідження й у публікаціях соціологічного характеру. Так, О.А. Беленок та І.В. Мацко-Давиденко, досліджуючи житлову стратифікацію населення України та пов'язані з нею окремі питання соціальної політики, роблять висновок про неналежний рівень реалізації права на житло громадянами України на основі соціологічного дослідження, котре засвідчило суттєве розшарування (стратифікацію) населення нашої держави за критерієм житлово-правового статусу. Причиною такого стану, на думку дослідників, є кардинальне зміщення вектора ролі держави у житловому будівництві та істотна диференціація населення за матеріально-майновим критерієм [16].

Отже, охарактеризовані вище дослідження, присвячені питанням конституційного права на житло, не представляють

усього масиву наукових напрацювань та публікацій в аналізованій царині. Однак навіть такий незначний аналітичний огляд дає змогу сформуванню загального уявлення про вітчизняний науковий дискурс, предметом якого є конституційне право на житло, та виокремити його основні риси і тенденції розвитку.

На нашу думку, науковий дискурс щодо конституційного права на житло, котрий нині має місце в Україні, характеризується: 1) виходом за межі юридичної науки та набуттям рис мультидисциплінарності, оскільки проблеми реалізації, охорони та захисту конституційного права на житло знаходять відображення у дослідженнях у сферах економіки, державного управління, соціології тощо; 2) попри різні підходи до висвітлення досліджуваної тематики науковці здебільшого доходять згоди у трактуванні конституційного права на житло як природного, суб'єктивного, невідчужуваного права особи; 3) «аксіоматичною» позицією для більшості дослідників конституційного права на житло є його розуміння як соціального права, що практично виключає флуктуації у цій точці наукового дискурсу; 4) типовими варіативними складовими сучасного вітчизняного наукового дискурсу навколо конституційного права на житло є причини неналежної реалізації даного права (загальні та специфічні), його суб'єктний склад (громадянин / особа / фізична особа та держава), шляхи вирішення проблем, що існують в аналізованій сфері (удосконалення відповідного нормативно-правового забезпечення, напрацювання та зміна державно-управлінських механізмів, застосування інноваційних економічних і соціально-економічних інструментів тощо); 5) найбільш імовірним потенційним вектором подальшого поступу вітчизняної наукової дискусії щодо конституційного права на житло є перехід із теоретико-методологічної площини у практичну, що вбачається нами із систематичного прагнення дослідників запропонувати конкретні шляхи формування якісно нового рівня реалізації, охорони та захисту конституційного права на житло в Україні.

Звісно, сформульовані нами основні риси та тенденції розвитку українського наукового дискурсу щодо конституційного права на житло не є вичерпними. Відтак перспективами подальших наукових розвідок вважаємо глибше та всебічне дослідження напрацювань вітчизняних науковців із аналізованого питання.

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. 2. Федорів П., Ломоносова Н. Державна житлова політика в Україні: сучасний стан та перспективи реформування. Аналітичний центр CEDOS, 2019. URL: <https://cedos.org.ua/uk/articles/derzhavna-zhytlova-polityka-v-ukraini-suchasnyi-stan-ta-perspektyvy-reformuvannia>. 3. Грабильнікова Т.Л. Поняття прав членів територіальної громади в місцевому самоврядуванні. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. Дніпропетровськ, 2013. № 2 (10). URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2013-02\(10\)/24.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2013-02(10)/24.pdf). 4. Тищенко Ю.В. Питання забезпечення прав споживачів у Конституції України. *Вісник Запорізького національного університету*. 2011. № 1. С. 66-70. 5. Мірошніченко Ю. Конституційно-правові аспекти забезпечення соціальних прав людини і громадянина. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 245-250. 6. Петровський П. Забезпечення прав і свобод людини – основний тренд модернізації публічного управління. *Ефективність державного управління*. 2015. № 43. С. 13-20. 7. Скрипнюк О.В. Права і свободи людини і громадянина: міжнародні стандарти, національна практика і проблеми їх конституційної модернізації в Україні. *Проблеми законності*. 2014. № 125. С. 56-63. 8. Кириченко Ю.В. Конституційно-правове регулювання прав людини в Україні в контексті гармонізації з законодавством європейських держав: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.02. Запоріжжя, 2018. 512 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocenter/get/16223>. 9. Борисова К.С. Конституційні засади забезпечення права на житло в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Київ, 2018. 22 с. URL: http://idpnan.org.ua/files/2018/borisova-k.s.-konstitutsiyni-zasadi-zabezpechennya-prava-na-jitlo-v-ukraini-_a_.pdf. 10. Мойсей Л.О. Доктринальні дослідження конституційного права людини на житло. *Юридичний вісник*. 2014. № 1 (30). С. 68-70. 11. Корольова Є.О. Юридична природа права на житло. *Молодий вчений*. 2015. № 5(20). С. 51-54. 12. Прієшкіна О.В. Забезпечення прав людини в Україні: стан та перспективи. *Наукові записки НаУКМА*. 2017. № 200. С. 109-114. 13. Марченко М.С. Проблема реалізації права на соціальне житло в Україні. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. Серія Право. 2016. № 25. С. 105-114. 14. Харечко Д., Куйбіда М. Державне регулювання реалізації житлових прав громадян України. *Демократичне врядування*. 2016. № 16-17. URL: http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk16/fail/Kharechko,Kujbida.pdf. 15. Омельчук В.О. Пропозиції щодо розробки нової стратегії житлової політики в Україні. *Економіка та держава*. 2017. № 12. С. 23-26. 16. Беленок О.А., Мацко-Давиденко І.В. Житлова стратегіфікація населення України та деякі питання соціальної політики держави. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Серія Політологія. Соціологія. Право. 2019. № 3(43). С. 27-38.

References

1. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. 2. Fedoriv P., Lomonosova N.

Derzhavna zhytlova polityka v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektyvy reformuvannya. Analychnyi tsentr CEDOS, 2019. URL: <https://cedos.org.ua/uk/articles/derzhavna-zhytlova-polityka-v-ukraini-suchasnyi-stan-ta-perspektyvy-reformuvannya>. 3. Hrabynnikova T.L. Poniattia prav chleniv terytorialnoi hromady v mistsevomu samovriaduvanni. *Publichne administruvannya: teoriia ta praktyka*. Dnipropetrovsk, 2013. № 2 (10). URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2013-02\(10\)/24.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2013-02(10)/24.pdf). 4. Tyshchenko Yu.V. Pytannia zabezpechennia prav spozhyvachiv u Konstytutsii Ukrainy. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*. 2011. №1. S. 66-70. 5. Miroshnichenko Yu. Konstytutsiino-pravovi aspekty zabezpechennia sotsialnykh prav liudyny i hromadianyna. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2019. № 11. S. 245-250. 6. Petrovskiy P. Zabezpechennia prav i svobody liudyny – osnovnyi trend modernizatsii publichnoho upravlinnia. *Efektivnist derzhavnogo upravlinnia*. 2015. № 43. S. 13-20. 7. Skrypniuk O.V. Prava i svobody liudyny i hromadianyna: mizhnarodni standarty, natsionalna praktyka i problemy yikh konstytutsiinoi modernizatsii v Ukraini. *Problemy zakonnosti*. 2014. № 125. S. 56-63. 8. Kyrychenko Yu.V. Konstytutsiino-pravove rehuliuвання прав liudyny v Ukraini v konteksti harmonizatsii z zakonodavstvom yevropeiskykh derzhav: dys. ... d-ra yur. nauk: 12.00.02 / Zaporizkyi natsionalnyi tekhnichnyi universytet. Zaporizhzhia, 2018. 512 s. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/16223>. 9. Borysova K.S. Konstytutsiini zasady zabezpechennia prava na zhytlo v Ukraini: avtoref. dys. ... kand. yur. nauk : 12.00.02 / Instytut derzhavy i prava im. V. Koretskoho. Kyiv, 2018. 22 s. tekhnichnyi universytet. Zaporizhzhia, 2018. 512 s. URL: http://idpnan.org.ua/files/2018/borisova-k.s.-konstitutsiyni-zasadi-zabezpechennya-prava-na-jitlo-v-ukrayini-_a_.pdf. 10. Moisei L.O. Doktrynalni doslidzhennia konstytutsiinoho prava liudyny na zhytlo. *Yurydychnyi visnyk*. 2014. № 1 (30). S. 68-70. 2018. 512 s. 11. Korolova Ye.O. Yurydychna pryroda prava na zhytlo. *Molodyi vchenyi*. Kherson, 2015. №5(20). S. 51-54. 12. Prieshkina O.V. Zabezpechennia prav liudyny v Ukraini: stan ta perspektyvy. *Naukovi zapysky NaUKMA*. 2017. № 200. S. 109-114. 13. Marchenko M.S. Problema realizatsii prava na sotsialne zhytlo v Ukraini. *Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody*. «Pravo». 2016. № 25. S. 105-111. 14. Kharechko D., Kuibida M. (). Derzhavne rehuliuвання realizatsii zhytlovykh prav hromadian Ukrainy. *Demokratychnne vriaduvannya*. Lviv, 2016. № 16-17. URL: http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk16/fail/Kharechko,Kuibida.pdf. 15. Omelchuk V.O. Propozytii shchodo rozrobky novoi stratehii zhytlovoi polityky v Ukraini. *Ekonomika ta derzhava*. 2017. №12. S. 23-26. 16. Bielienok O.A., Matsko-Davydenko I.V. Zhytlova stratyfikatsiia naselennia Ukrainy ta deiaki pytannia sotsialnoi polityky derzhavy. *Visnyk NTUU «KPI»*. *Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo*. 2019. № 3(43). S. 27-38.

Fedorchuk Ivan. Constitutional right to housing as the subject of current national scientific discourse

The paper is dedicated to determination of typical peculiarities and tendencies of development of current national scientific discourse on

constitutional right to housing. A number of scientific researchers in the fields of jurisprudence, economics, public government, sociology are studied with the using of elements of content-analysis. Both common and fundamentally different approaches of scientists to understanding of content, essence, subject composition and mechanism of implementation of the right are found out. The list of the most general features of current national scientific discourse on this right is formulated, and the trend vector of further development of scientific discourse is outlined, in the way of using of analysis and synthesis methods.

Current Ukrainian scientific discourse on constitutional right to housing is characterized as: 1) going beyond legal science and acquiring features of multidisciplinary; 2) scientists, in general, are agree with the interpretation of constitutional right to housing as natural, subjective, inalienable right of the person; 3) understanding of constitutional right to housing as social right is axiomatic point for majority of scientist; 4) typical variable components of current national scientific discourse on constitutional right to housing include reasons of improper implementation of this right, its' subjective content, ways of resolving of problems that have place in the analyzing field; 5) transformation from theoretical and methodological area into practical area is the most probable vector of further development of current national scientific discourse. In our opinion, mentioned above is caused by systematical aspiration of researchers to suggest specific practical ways for creating of a qualitatively new level of implementation, protection and defense of the constitutional right to housing in Ukraine.

Key words: the right to housing; constitutional right to housing; scientific discourse; subject of scientific discourse.